

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

VAİDE YILDIZ vd -TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:13721/04)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

20 Ekim 2009

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (13721/04) no'lu davanın nedeni, sırasıyla, 1942, 1944, 1951, 1953, 1955, 1962, 1975, 1974, 1932, 1948, 1950, 1964, 1972 doğumlu olan ve Gaziantep'te ikamet eden 13 T.C. vatandaşı, Vaide Yıldız, Ayşe Sever, Kadriye Yılmaz, Zeynep Çelik, Güzel Aslan, Dursun Aslan, Yıldız Aslan, ve Leman Yaşar ile İslim Fıstıkçı, Sabri Fıstıkçı, Şihmüslüm Fıstıkçı, Mehmet Fıstıkçı ve Abdullah Fıstıkçı'nın (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 6 Şubat 2004 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru.

Başvuranlar, Gaziantep Barosu avukatlarından M.Ş. Yıldız tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

1998 yılında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ("İdare"), başvuranlara ait taşınmazı tazminat ödeyerek kamulaştırmıştır.

28 Temmuz 1998 tarihinde, idare tarafından ödenen tutardan memnun olmayan başvuranlar, Nizip Asliye Hukuk Mahkemesi'nde bedel artırımı davası açmışlardır.

14 Aralık 2000 tarihli bir kararla, Mahkeme, başvuranları kısmen haklı bulmuş ve İdare'yi 17 ve 28 Ağustos 1998 tarihlerinden itibaren işlemeye başlayacak gecikme faizi ile birlikte 27.716.296.960 TL (söz konusu tarihte 46.297 Euro) ek kamulaştırma bedeli ödemeye mahkum etmiştir.

17 Eylül 2001 tarihli bir kararla, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

Bilahare, başvuranların talepleri üzerine, Gaziantep İcra Müdürlüğü, İdare'ye, ödeme emri tebliğ etmiştir.

11 Kasım 2003 tarihinde, İdare, Ayşe Sever'e 6.031.489.086 (söz konusu tarihte, 3.593 Euro) ve diğer başvuranlara, 92.146.932.470 (söz konusu tarihte, 54.897 Euro) ödemiştir.

Başvuranlar, başvuru forumlarında, mahkeme kararının gecikmeli olarak yerine getirildiğini ifade ederken, Hükümet, başvuranların dosyasının, halen, Gaziantep İcra Müdürlüğü'nde devam ettiğini savunmaktadır.

HUKUK

Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunarak, başvuranlar, olayların meydana geldiği dönemde, Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetersiz gecikme faizleri uygulanan ek kamulaştırma bedelinin İdare tarafından gecikmeli olarak ödenmesi nedeniyle mallarına saygı hakkının ihlalden şikayetçilerdir. Ayrıca başvuranlar, Yargıtay kararı ile ödemenin yapılması arasında geçen sürenin, AİHS'nin 6. maddesi uyarınca davanın makul bir sürede görülmesi hakkını ihlal etmesinden de şikayetçi olmaktadır.

AİHS'nin 35/1 maddesine atıfta bulunarak, öncelikle Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini savunmaktadır. Bu bağlamda Hükümet, başvuranların, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile sunulan başvuru yolunu kullanmış olmaları gerektiğini belirtmektedir. Hükümet, bilahare, başvuranlar tarafından başlatılan icra takibinin halen Gaziantep İcra Müdürlüğü'nde devam ettiğini belirtmektedir. Son olarak Hükümet, başvuranların, Yargıtay karar tarihi olan 17 Eylül 2001 tarihinden itibaren işlemeye başlayan altı ay süresi içerisinde başvurularını sunmadıklarını savunmaktadır.

AİHM, daha önce, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile öngörülen başvuru yolunun etkin olmadığı sonucuna ulaşmıştır (*Aka-Türkiye*, 23 Eylül 1998). Dolayısıyla bu hususta düzenlenen itirazın reddedilmesi gerekmektedir. Hükümet'in ikinci itirazına ilişkin olarak, Hükümet, İcra Müdürlüğü'nde başvuranların dosyasının halen devam ettiğini gösteren hiçbir belge sunmamıştır. Bununla birlikte şayet böyle bir durum olsa bile, Hükümet, sözkonusu durumun, başvuranların şikayetlerinin kabuledilebilirliğini nasıl etkileyeceği hususunda açıklamada bulunmamıştır. Bu itibarla AİHM, sözkonusu itirazı reddetmektedir. Altı ay süresine riayet edilmemesine ilişkin olarak, sözkonusu itiraz *Tiryakioğlu-Türkiye*, (başvuru no: 45436/99, 24 Mayıs 2005) kararında ortaya konan aynı gerekçeler reddedilmektedir.

Ayrıca, AİHM, sözkonusu şikayetlerin hiçbir kabuledilemezlik unsuru içermediğini belirtmektedir. Sözkonusu şikayetlerin kabuledilebilir ilan edilmesi uygun olacaktır.

Esasa ilişkin olarak ise, AİHM, müteaddit defalar mevcut davada ortaya konan sorunlara benzer sorunları incelemiş ve AİHS'nin 6/1 maddesi ve Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği tespitinde bulunmuştur (bkz, örneğin, *Kuzu-Türkiye*, başvuru no: 13062/03, 17 Ocak 2006; *Çoban ve diğerleri-Türkiye*, başvuru no: 2620/05, 24 Ocak 2008; *Akıncı-Türkiye*, başvuru no: 12146/02; 8 Nisan 2008; *Kaçar ve diğerleri-Türkiye*, başvuru numaraları: 38323/04, 38379/04, 38389/04, 38403/04, 38423/04, 38510/04, 38513/04 ve 38522/04, 22 Temmuz 2008).

AİHM, mevcut dava koşullarını incelemiş ve Hükümet'in işbu davada, farklı bir sonuca ulaşmak için ikna edici hiçbir tespit ve argüman sunmadığına kanaat getirmiştir. AİHM, idarenin borcunu başvuranlara, nihai iç hukuk kararından itibaren iki yıldan fazla bir sürenin sonunda ödediğini belirtmektedir. AİHM, ulusal mahkemeler tarafından ödenmesine hükmedilen miktarın ödenmesinde, kamulaştırmayı yapan idareye isnat edilebilecek sözkonusu gecikmenin başvuranları, taşınmazlarının kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha uğrattığını tespit etmektedir. AİHM, başvuranların, toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan ve alışılmışın dışında, ölçsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldıkları tespitinde bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ile birlikte AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

AİHS'nin 41. maddesinin uygulanması ile ilgili olarak, başvuranlar, 35.000 Euro maddi tazminat, 40.000 Euro manevi tazminat ve 6.000 Euro avukatlık ücreti ve 400 Euro da AİHM önünde yapmış oldukları masraf ve giderler için talep etmektedir.

Akkuş kararında benimsenen hesaplama yöntemini dikkate alarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında AİHM, başvuranlara ortaklaşa olarak, 10.300 Euro maddi tazminat ödenmesine

hükmetmektedir. Ayrıca AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurulara ortaklaşa olarak 1.000 Euro manevi tazminat ödenmesine hükmetmektedir.

AİHM, mevcut davada avukatlık ücreti ile ilgili olarak, başvuruların, avukatları tarafından gerçekleştirilen çalışmalarının dökümünü sunmadıklarından dolayı iddialarını belgelendirmediklerini tespit etmektedir. Başvuranlar, ileri sürülen masraf ve harcamaları hiçbir şekilde belgelendirmemişlerdir.

AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesine hükmetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir* olduğuna;
2. AİHS'nin 6. maddesinin ve Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere, her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Devlet tarafından başvurulara ortaklaşa olarak 10.300 Euro (on bin üç yüz Euro) maddi tazminat ve 1.000 Euro (bin Euro) manevi tazminat *ödenmesine*;
b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
4. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 20 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.